

Bologna Seminar

Recognition of Prior Learning

Assessment & Accreditation, Quality Assurance and Implementation of Procedures

Amsterdam 11.-12.12.2008

Raportti: Riitta Pyykkö

Seminaari kuului Bolognan prosessin “viralliseen” sarjaan. Seminaarissa oli noin 100 osallistujaa noin 25 maasta, Suomesta lisäksi Timo Halttunen Turun yliopiston AHOT-projektista sekä pääsihteerit Timo Luopajarvi Arenesta ja Liisa Savunen Suomen yliopistojen rehtorien neuvostosta. Rehtorienneuvostothan edistävät parhaillaan yhdessä kummankin sektorin AHOT-hanketta, jossa myös Timo H. on mukana.

Alustajissa korostui isäntämaan edustus ja sieltä ammattikorkeakoulusektori. Erityisesti in- ja nonformaalin osaamisen tunnustamisessa yliopistot eivät vielä ole kuin alussa (sielläkään). Ammattikorkeakouluissa sen sijaan on tehty viime vuosina paljonkin. Lisäksi oli alustajia Irlannista, Englannista, Ranskasta ja Belgiasta, komission puheenvuoro ja E4-organisaatioiden alustukset.

Työelämäpuheenvuoro tuli Heinekenilta, jolla on vuodesta 2002 toiminut AHOT-ohjelma. Heinekenin edustaja korosti kovasti yhteisen kielen löytämistä ja sen muodostamiseen tarvittavan ajan varaamista, kun yritykset ja korkeakoulut aloittavat yhteistyön. Hänen mukaansa se on sitä vaikeampaa, mitä korkeamman tason koulutuksesta on kyse. Tässä hän oli varmasti oikeassa: esimerkiksi toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta oppilaitos ja yritys puhuvat yhteisemmällä kielellä. Huomio sai hyvin konkreettisen vahvistuksen, kun erään Bologna-ekspertin kysymys jäi ymmärtämättä ja edellytti pitkän jatkokeskustelun! Heinekenille olisi seminaarin päätteeksi päässyt myös tutustumaan uuteen kävijöitä aktivoivaan *Heineken Experience* – osastoon (ilmeisesti olisi pitänyt itse keksiä miten olutta valmistetaan), mutta valitettavasti lentokenttä kutsui.

Hollannissa hallitus on perustanut määräaikaisen ja hyvin rahoitetun (5 milj./vuosi) Learning&Working –yksikön edistämään koulutuksen ja työelämän yhteyksiä. Yksikkö ylläpitää nettiportaalia, ja sen tehtävänä on erityisesti kannustaa alueelliseen yhteistyöhön. Meille esitettiin myös muutama näyte laajasta radio- ja tv-kampanjasta, jolla työn ohella kouluttautumista markkinoidaan. Maassa myönnetään myös vuosittain palkintoja parhaille osaamistaan lisänneille ja parhaille tunnistamis- ja tunnustamistoiminnoille. L&W toimii tarvittaessa myös ongelmatapauksissa ”välittäjänä”. 2011 projektin toimintojen on määrä siirtyä alueellisille toimijoille.

Maassa on myös käytössä verotusinstrumentteja, joilla työn ja koulutuksen yhdistämistä tuetaan, ja lisäksi työnantajat osallistuvat. Muutenkin keskusteluissa käsiteltiin hallitusten roolia AHOT:n edistämisessä, ja siitä haluttiin työpajoissa kuulla muiden maiden kokemuksia.

Seminaarin teemasta johtuen Life Long Learning oli varmasti eniten puheissa toistunut ilmaus, ja oppijakeskeisyys sekä oppijoiden ”diversiteetti” kovasti esillä. Koska seminaareissa on ”uskossa olevia”, yleisesti katsottiin, että myös elinikäisen oppimisen tulee (korkeakoulutuksen osalta) olla korkeakoulujen tehtävä, ellei jopa ydintoiminto. Katsotaan nyt, miten omassa yliopistolaissamme käy... Elinikäiseen oppimiseen liittyen ja lisäksi sitten tietysti puhuttiin paljon tutkintojen viitekehyksistä ja oppimistuloksista sekä laadunvarmistuksesta.

Kuten usein käy, toisaalta kaivattiin lisää yhteisiä eurooppalaisia periaatteita ja suuntaviivoja, mutta toisaalta puhuttiin sitten kansallisesta ja korkeakoulujen autonomiasta. Entisen harakan kokemukset siitä, kun pyrstö irtoaa niin nokka tarttuu, sopivat tähänkin. Toisaalta ajatus esimerkiksi jonkinlaisesta standardoidusta ”learning agreement –mallista” oli houkutteleva. Ehkä ”akateeminen oppisopimuskoulutus” tuo meille juuri sen tapaisen. Muiden maiden kokemukset vahvistivat myös (jo opm:n työryhmän muistiossa ollut) ajatusta, että AHOT-käytäntöjen tulee olla osa korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmää ja että ne tulisi myös tarkistaa auditoinnissa. Minulle tuli myös mieleen, että ehkä tämä kotimainen ”sanasto-ongelmamme” *tunnistaminen ja tunnustaminen* ei olekaan niin paha asia. Englanniksi, yhdellä sanalla toimittaessa jouduttiin nimittäin kovasti korostamaan sitä, että ”laatu” on eri asia silloin kun puhutaan oppimistuloksista ja silloin kun puhutaan prosessista.

Ranskan erityisen pitkälle menevät AHOT-käytännöt (siellähän jokaisella kansalaisella on lain antama oikeus kävellä ”tunnustamisyksikköön”) olivat myös esillä, mutta vaikutelmakseni jäi, että useimmissa muissa maissa kuitenkin korkeakouluväki hieman karsasti niitä. Yleisesti ainakin ihmeteltiin sitä seminaarissa esitettyä tilastotietoa, että Ranskassa 50% AHOT-prosessissa olleista saa aiemman osaamisen tunnustamisen kautta **koko** tutkinnon. Suomessakin usein esitetty ajatus siitä, että edes opinnäytetyö pitäisi tehdä korkeakoulussa, tuli taas esille keskusteluissa.

Kaiken kaikkiaan seminaari vahvisti sitä muuallakin viime aikoina vahvistunutta tuntumaa, että elinikäinen oppiminen ja opiskelun joustavuus ovat palanneet Bolognan prosessin keskeisiksi teemoiksi. Ne ovat toki olleet alusta asti mukana, mutta tuntuivat välillä hiukan unohtuvan.

* * * * *

Itselleni vahvistui seminaarin myötä myös se Suomea koskeva ajatus, että AHOT-menettelyt tulevat lähivuosina yhä tärkeämmiksi. Ensin työttömyys lisääntyy ja lisää koulutuksen – ja nimenomaan aiemman osaamisen huomioivan koulutuksen – tarvetta. Sitten toivon mukaan parin vuoden päästä nousun taas alkaessa työvoiman tarve lisääntyy, ja sillä aikaa suuret ikäluokat ovat livahtaneet eläkkeelle. Silloin on saatava nopeasti koulutetuksi uutta väkeä uusiin tehtäviin, jolloin osaamisen huomioiminen on ensiarvoisen tärkeää. Mutta tämä oli vain amatööritalousfilosofin ajatus.

Oikein virkistävää joulua kaikille! Ensi vuonna sitten taas jatketaan Bolognan merkeissä.